

I Corinthe 11:28

“Maar de mens beproeve zichzelf en ete alzo van het brood en drinke van de drinkbeker”

Zelfbeproeving 1 waardigheid 2 waarom 3 hoe

Gemeente,

Wie mag er aangaan aan het Heilig Avondmaal? Of nog sterker geformuleerd: wie behoren er aan te gaan aan het Heilig Avondmaal. Wie zou zondigen als hij niet aan zou gaan? Dat is de vraag waar het vanmorgen over gaat en waarop in de preek antwoord zoeken. Zou je kunnen zeggen: ieder die in waar geloof belijdenis heeft gedaan? Het is toch tot versterking van het geloof, juist het zwakke geloof, dus: voor iedere gelovige die ook belijdenis heeft gedaan? Zou dat zo zijn?

We doen dat door het gedeelte in de Bijbel te nemen dat er rechtstreeks over gaat. I Corinthe 11. En dat ook het meest bekende gedeelte erover is omdat het in het avondmaalsformulier voorkomt. Het gedeelte waarin de bekende uitspraak voorkomt dat wie onwaardiglijk eet en drinkt zichzelf een oordeel eet en drinkt. Hoe komt Paulus daartoe? Waarom laat de Heilige Geest hem dat neerschrijven?

Er was een gemeente gekomen in Corinthe. Dat kon niet anders want de HEERE had gezegd: “Ik heb veel volk in deze stad”. En dan komt er een gemeente. Nog niet groot waarschijnlijk. Een huisgemeente. Want sowieso hadden ze toen geen kerkgebouwen. Maar kwam men samen in een groot huis van een gemeentelid. Op zondag, ook op doordeweekse dagen, Handelingen spreekt over dagelijks van huis tot huis brood brekende. Men at eerst gezamenlijk met elkaar, men las uit een brief van Paulus of uit de Schriften van het Oude Testament en hield het heilig Avondmaal. Er lag heel wat brood en wijn/drinken op tafel voor die maaltijd. En sommigen waren er vroeg. Die werkten voor zichzelf, zzp'ers, of waren heren van slaven, en konden zich vroeg vrijmaken. En dan begon het wachten op de slaven. Die soms een onchristelijke heer hadden en niet konden zeggen: ja ik moet weg naar de gemeente. Maar dat wachten op de laatste gemeenteleden duurde sommigen te lang. Ze begonnen alvast maar te eten en te drinken. En goed ook. Meer dan goed voor hen was. Zo zelfs dat ze dronken werden. Ondertussen kwamen de laatste slaven ook nog binnen. Moe, bezweet en met dorst en honger na een lange werkdag. Maar de eersten waren al toe aan de avondmaalsbediening. En lieten de schaal en de beker rondgaan. Maar zelf waren ze te dronken om het allemaal te bevatten. Ze namen nog wat flinke slokken als de avondmaalsbeker langskwam. En de slaaf met honger en dorst kon

het ook niet laten om wat meer brood en wijn te nemen dan één stukje en één slok. Want als je met zo'n honger en dorst aan tafel zit, kun je alleen maar denken aan eten en drinken. En deze is hongerig en de andere is dronken. Aan het heilig Avondmaal.

1 waardigheid

En daarom schrijft Paulus, de Heilige Geest: want wie onwaardiglijk eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren. Ze onderscheiden het lichaam des Heeren niet van gewoon brood en gewone wijn. Ze beoordelen het niet goed. Ze waarderen het niet meer als teken en zegel van Jezus' lichaam en bloed. Ze zien en beleven het niet als Jezus' lichaam, gegeven tot een volkomen verzoening van al onze zonden. Ze zien en beleven de beker niet als het Nieuwe Testament in Jezus' bloed. Maar verlagen het en gebruiken het tot verhoging van de dronkenschap of tot lessing van hun honger en dorst. En dan eet en drink je onwaardiglijk. Dat betekent, juist ook als je het ontleed in het Grieks: op onwaardige wijze, op een ongepaste manier.

Als we daar eerst even goed naar kijken dan zien we dus dat Paulus het er nog niet eens over heeft over deze mensen echte kinderen van God zijn. Dat kan Paulus ook niet zien vanuit Efeze, waar hij op dit moment is. Maar hij bedoelt te zeggen, ook al zijn jullie, of al zouden jullie kinderen van God zijn, dan nog, dan ook, dan juist eten en drinken jullie op onwaardige wijze. Dus ook een echte gelovige kan onwaardiglijk aangaan en ook een kind van God kan zichzelf een oordeel eten en drinken. Dus als we de vraag van het begin even opnemen: wie behoren er aan te gaan aan het Heilig Avondmaal, dan kun je niet volstaan met te zeggen: iedereen die belijdenis heeft gedaan en echt gelooft. Dan zeg je te weinig. Want ook een ware gelovige kan zichzelf een oordeel eten en drinken. Wat is dat oordeel? Dat is niet 'het' oordeel. Het eeuwige onherroepelijke oordeel. Als je één keer onwaardiglijk aangaat dan is het over, dan heb je je in het oordeel gestort. Dat niet, maar wel wat er in I Corinthe 11 op volgt: Daarom zijn er onder u velen zwakken en zieken en velen slapen. Dat zou je geestelijk kunnen uitleggen: zwak en ziek en slapend in het geloofsleven: ingezonken, oppervlakkig, doods. Of lichamelijk: meer zieken, meer zwakken, meer overlijdens dan gewoon. Maar in allebei de gevallen is het niet niks. Richt je heel wat aan bij jezelf of in de gemeente als je onwaardiglijk eet en drinkt.

Het gaat dus over onwaardiglijk, op onwaardig manier eten en drinken. Het woord onwaardig slaat op eten en drinken, de manier ervan, niet op de persoon. Alsof de avondmaalganger onwaardig zou zijn en dat het verkeerde zou zijn. Want dat is juist andersom. Als persoon, als mens, ben je juist onwaardig om aan te gaan. En ik ben juist niet welkom aan de

tafel als ik denk dat ik het toch wel waardig ben. Of waardig wil zijn in mezelf. Want ik heb toch dit of dat. En ik ben toch niet zoals die en die. En ik heb me zo goed voorbereid of geprobeerd voor te bereiden. Ik mag toch wel geloven dat Jezus voor mij stierf. Ik mag toch ervan uitgaan dat ik aan mag gaan. Waardig denken te zijn: dan vind je ook altijd dat je er eigenlijk hoort. Voor anderen zou het een vraag kunnen zijn, maar ik toch zeker wel. Je vindt het vrij gewoon en vanzelfsprekend. De farizeeër: ik dank U dat ik niet ben als anderen..... En die hoort er juist niet. Wie het waardig denkt te zijn die moet juist afblijven. Die zou zichzelf een oordeel eten en drinken, die schat Jezus offer niet op waarde.

Het avondmaal is voor hen die het onwaardig zijn. Onwaardig om te delen in het kinschap van de vader. Om daar teken en zegel van te krijgen. Onwaardig, want mijn goede werken zijn met zonde bevlekt en doortrokken. Mijn zonden zijn zoveel. Waardig: ja, dat ben ik nog geen kruimel gewoon brood en geen slok gewoon drinken. Waardig: dat ben ik de gescheidenheid van God. Dat God Zich van mij afwendt en voorbijgaat. Dat God mij uitzet uit Zijn rijk: onbruikbaar, onnut, alleen maar last en overlast van. Waardig: dat ben ik de eeuwige dood, de eeuwige verlatenheid door God. Maar.....onze waardigheid ligt in Jezus Christus. Hij verzoent en Hij geeft de waardigheid van Zijn offer. Het bruiloftskleed van Zijn volbrachte werk. En zo ben ik waardig. De tollenaar, o God wees mij zondaar genadig. Zo ben ik welkom. Onwaardig, maar in Hem welkom en genodigd. Mijn onwaardigheid hoeft mij niet af te houden van de tafel, maar wel als ik die niet laat bedekken door Jezus kleed van Zijn gerechtigheid. Het niet willen laten bedekken van mijn onwaardigheid, dat moet mij af laten blijven.

Het Heilig Avondmaal is voor hen die onwaardig in zichzelf hun waardigheid en toegang in Jezus Christus zoeken. Maar dan geldt daarbij: maar de mens beproeve zichzelf. De mens. Let er even op: de mens. Dus niet alleen degene die 2^e Paasdag dit jaar belijdenis deed en ieder voor wie het de eerste keer zou worden. Ja zeker die geldt het ook, maar er staat: de mens. Dus ook degene die al tientallen jaren aan de tafel gaat. En let wel: de mens, dus niet alleen de mensen die ermee bezig zijn, maar ook die mens die nu denkt bij zichzelf: ik weet toch al dat ik niet aanga, dus volgens mij ben ik er al klaar mee. Niks ervan: de mens. Iedereen dus. In elk geval: elk gemeentelid. Wij allemaal.

De mens beproeve zichzelf: dus niet allereerst anderen. Je druk maken of en hoe die en die toch aan kan gaan. Want als ik hem of haar zo ken en bezig zie..... Dat heeft vanuit een bepaalde houding en op een bepaald moment ook wel zijn plaats, om elkaar te bevragen, maar hier staat: de mens beproeve zichzelf. Vooral als je nogal makkelijk wat hebt

of denkt over anderen, moeten we ons het maar ter harte nemen:
beproeve zichzelf!

2 waarom

Waarom dan? Waarom die zelfbeproeving? Nu, we denken dan als eerste aan de vraag: ben ik een kind van God of niet? Ken ik een waar geloofsleven of niet? Ben ik als onwaardige in mezelf bekleed met het bruiloftskleed van Christus, zodat Zijn gerechtigheid mijn waardigheid is? Daarvoor is zelfbeproeving nodig. Want alles wat waardevol is, wordt nagemaakt. Denk aan papiergeld. Kijk, valse 1 euromunten kom je nooit tegen. Daarvoor zijn die te weinig waard, dat is de moeite niet. Maar 50-eurobiljetten worden wel nagemaakt. Dan lijken ze echt, maar zijn toch anders. Het geloof is zo waardevol, zo belangrijk, dat wordt nagemaakt. Er is schijn geloof. Dat als twee druppels water op het echte lijkt, maar het toch niet is. Maar het geeft je wel het gevoel dat het goed zit en dat je er wat aan hebt. Het laat je wel denken dat je in de hemel komt en God tot Vader hebt. Dat is en blijft een Bijbelse gedachte en lijn. Zaad dat opkwam maar toch weer verstikte of verdorde, Judas tussen de discipelen, zij die menen in te gaan maar niet zullen kunnen. Maagden met lampen die ook aankloppen aan de deur van de bruiloftszaal. Je zou je er toch mee bedriegen..... Liever denk je daar niet aan en maak je je er snel mee klaar: nou ja, ik ga best graag naar de kerk, ik bid elke dag, ik geloof ook wel, dus dat zit wel goed. Maar er is een waar geloof nodig en een waarachtige bekering.

Minstens 4 keer per jaar geeft God een week van zelfbeproeving. Omdat Hij schijn geloof op tijd wil ontdekken. Omdat Hij niet wil dat we maar op goed geluk doorleven en er het beste van hopen terwijl het verkeerd zit. Laat je toch vasthouden door de Heere, meenemen naar de controlepost en je papieren controleren, toetsen op echtheid. Maak jezelf daar niet van af. Als je met een schijn geloof voor de rechterstoel staat heb je daar zo'n spijt van, zo'n spijt van, maar dan kan het niet meer.

Maar: is dat elke keer weer spannend? Moet je elke keer weer denken: o misschien heb ik me altijd wel vergist en is het toch niet echt bij mij? Moet je elke keer alles weer in twijfel trekken? Nee, dat niet. Wat eenmaal waar is, blijft eeuwig waar! Dus hoeft je je dan eigenlijk niet meer te beproeven? Als je weten mag door een waar geloof van Jezus Christus te zijn? Nee, want dat zagen we juist in I Corinthe 11. Ook een kind van God heeft zichzelf te beproeven. Want ook juist een kind van God kan onwaardiglijk aangaan. In Corinthe door dronkenschap, door niet te beseffen waar brood en wijn nu echt voor stonden. En door medege-meenteleden te negeren en te vergeten. Dat kan nog steeds. Net als zoveel andere zonden. Aan de hand gehouden zonden. Tegen je naaste, tegen je man of vrouw, collega, moeder of vader, enz. Tegen God in één

van Zijn geboden. Zondige gewoontes die erin geslopen zijn. Beetje na beetje. In uitgaansgedrag, in kijkgedrag, in gebruik van smartphone of mobiel. In het laten wegdrucken en versloffen van dagelijks gebed en Bijbellezen. Zondige gewoontes die ingeslopen zijn en nog niet beleden en bestreden. Onbeleden en onbestreden zonden. Kwaad dat je ontziet en koestert. Wie dan toch aangaat eet en drinkt zichzelf en misschien ook nog heel de gemeente een oordeel. En daarom: de mens beproeve zichzelf.

En ten derde mag je nog toevoegen. Zelfbeproeving is er om meer verlangen te krijgen. Zelfbeproeving maakt oprecht. En dan zie je je zondigheid. Dan besef je hoe je Jezus nodig hebt. Zijn gerechtigheid. Zijn kracht tot vernieuwing. Zelfbeproeving boort steeds diepere lagen in je leven aan. Brengt steeds meer kwaad aan het licht. En geeft steeds meer verlangen naar de Heere Jezus. Omdat Hij zo genadig en barmhartig is. elke keer weer. Altijd maar weer. Tot zo dure prijs van Zijn lichaam en bloed. Hoe dieper je dat beseft, hoe meer je gaat verlangen. Ootmoedig, verwonderd verlangen. Om aan te gaan. En dat ziet de Heere graag! Dat eert Hem. Met hoe meer verlangen Zijn kinderen komen, hoe liever Hij dat ziet. En dat verlangen is als een vat. En hoe groter het vat hoe meer er in kan van Zijn gunst. O, kleine vaten vult Hij ook, maar die moeten zoveel erlangsheen laten lopen. Hoe groter het vat van verlangen, hoe meer de Heere doorgaans schenken kan en wil.

Daarom, de mens beproeve zichzelf.

3 hoe?

Maar hoe doe je dat dan? Hoe gaat dat: jezelf beproeven, hoe doe je dat? Wat doe je dan?

Om te beginnen praktisch en concreet: laat elke dag iets naar je toekomen. Behalve het Bijbellezen, minstens 3 keer per dag, lees bijv. een boekje voor de voorbereidingsweek. Laat je leiden door zo'n boekje als gids. Door stemmen uit het verleden en heden, want we zijn niet de eersten en niet de enigen die ons voorbereiden. Neem er elke dag de tijd voor. En: sla de dienst van woensdagavond niet over. Laat je die avond leiden door wat de Heere zeggen en geven wil. Kun je het verantwoorden om die over te slaan? En iets anders voor te laten gaan boven de dienst van de Heere? En dan toch aan te gaan.....?

Maar inhoudelijk. Hoe doe je dat: jezelf beproeven? Let er eens op hoe het er staat. Dat zou je niet verwachten: de mens beproeve zichzelf en ete also en drinke also. Er staat niet: de mens beproeve zichzelf en dan kan het twee kanten op uitvallen: of je kunt wel eten en drinken, of je komt tot de conclusie dat je niet kunt aangaan. Maar dan heb je jezelf toch beproefd. Nee, er staat; de mens beproeve zichzelf en ete en drinke

alzo. Dus: wie zich recht beproeft die zal aangaan. Die kan aangaan, die behoort ook aan te gaan. Zelfbeproeving is de poort tot de tafel. Maar wat is dat dan?

Beproeven is: je laten beproeven. Door wie dan? Door welke ogen ga je kijken naar jezelf? Welke ogen kunnen dat beter zijn dan die van God? Van God, Die Zijn Zoon gegeven heeft aan het kruis. In dat licht je stellen. Je stellen in het licht van de gekruisigde Christus. Dat is de poort tot de tafel. Dat heeft ons avondmaalsformulier uitmuntend, prachtig, onover- troffen begrepen en verwoord. Want alle drie punten van zelfbeproeving stellen ons in het licht van het kruis. Want het kruis leert ons dat de toorn van God zo groot is dat Hij Die, eer Hij die ongestraft liet blijven, ze aan Zijn geliefde Zoon heeft gestraft met de bittere dood van het kruis. In het licht van Jezus aan het kruis komen mijn zonden in beeld. Zo erg. Ze verdienen de vervloeking. Want kijk eens naar die toorn van God aan het kruis: Jezus daalt erdoor neer ter hel. Door mijn zonden. Zo erg zijn ze. Zou ik mezelf niet mishagen en me voor God verootmoedigen? Dat ik zo ben en zonden heb. En nog steeds heb en blijf hebben. O Heere, laat het me zien, dan kan ik ze belijden, en bestrijden. O Heere, laat me al mijn zonden zien. Ga mijn leven door en ontdek me aan alles wat zo erg is. Hoe lief ik het ook heb, hoe graag ik het ook doe, Heere, ontzie geen enkele zonde in mijn leven.

En in dat licht, in het licht van Jezus de Gekruisigde, in Wie voor alle zonden is betaald en door Wie alle gerechtigheid is volbracht. Het kruis leert me dat er vergeving is. Een oceaan van vergeving. Een kleed van gerechtigheid. Van bedekking van al het mijne en de waardigheid van al het Zijne. En God geeft dat. God roept tot het kruis van Zijn Zoon: o alle gij einden der aarde. Jezus bloed reinigt van alle zonden. Dat is voldoende. Dat is zeker. O, mijn geloof is niet voldoende en ik ben niet zo zeker. Maar Jezus wel en Zijn werk ook. Het is groter en meer dan ik bevatten kan. In dat licht bid ik: o Heere, vergeef mij, ontferm U mijner. En bid ik het nog een keer, en weer en weer. Niet omdat God niet gewillig is of in staat is om mij te vergeven. Maar omdat ik niet in staat ben het te geloven. Niet omdat de vergeving niet groot genoeg is, maar omdat mijn geloof niet groot genoeg is om die vergeving te kunne omvatten. Maar in het licht van het kruis leeft het geloof weer op: ja, ja, in Hem is het en kan het, ook voor mij. Wonderlijk, heerlijk, rijk.

En in dat licht, het licht van Jezus de Gekruisigde, komt er ware dankbaarheid. Dat ik deze God waarachtig verlang te danken. Omdat Hij zaligmaakt en vergeeft omwille van het bloed van de Middelaar. Daarom: Hem danken en dienen. O Heere, laat heel mijn leven U dienen. Om van harte gezind te zijn om van nu voortaan naar al Uw geboden te leven en voor uw Aangezicht te wandelen. En met mijn naaste in liefde te leven.

Heere, leer het mij. Neem heel mijn leven. U mag heel mijn leven hebben. Opdat het U geen verdriet zal doen en U zal danken. Zegt U het maar Heere, hoe U het wilt. Waar ik naar kijk en wat ik doe. Op zondag en op zaterdagavond. Met mijn geld en met mijn tijd. In de omgang met sport en met hobby, in de omgang met mijn werk en mijn collega's. Alles Heere, heilig mijn leven door Uw kracht. Ziende wat U gaf, Heere Jezus, hoe zou ik U niet alles geven? Zonder enige gebied dat erbuiten zou moeten blijven. Oprecht tot op de bodem.

Dat is: de mens beproeve zichzelf. Je leven in het licht van het kruis. Wie zich zo beproeft, laat beproeven die is welkom aan de tafel, die behoort aan de tafel. Of: ontloopt u dat? Ontwijk je dat? Deze poort ga ik niet door. Daar deins ik voor terug. Zo wil ik me niet laten behandelen. Al lijk ik wel gelovig te zijn, dit gaat me te ver en te diep en te scherp. Je ontloopt de zelfbeproeving. Ga dan niet aan! U zou uzelf een oordeel eten en drinken! Afblijven dus. Maar ja, wat is dat: en daarmee verkondigen dat zij geen deel in het rijk van Christus hebben. Vreselijk: af te moeten blijven. Erkennen dat je je zonde liever hebt dan Jezus. Dat je erbuiten staat. Moedwillig je niet laat inleiden in Gods Koninkrijk maar accepteer buiten te staan.

De mens beproeve zichzelf. Door de poort van Jezus' kruisdood heen. Je laten beproeven in het licht van het kruis. En als je bang bent, dat je jezelf verkeerd beproeven zult, wat zegt David dan: Heere doorgrond me en ken mijn hart, zie of bij mij een schadelijke weg zij en leid mij op de eeuwige weg. Heere, doet U het. Ik zou mezelf te mooi willen inschatten, ik zou dingen over het hoofd kunnen zien, me vergissen: Heere, doorgrond Gij mij. En maak mij oprecht en maak mij zoals U mij hebben wilt. Ik laat het U doen, Heere Jezus. Ik geef het U in handen, mijn zaligheid en mijn voorbereiding en mijn zelfbeproeving. Dat is geloof. Dat is zelfbeproeving. Kom eet alzo van het brood en drink alzo van de drinkbeker. Want voor wie is het Heilig Avondmaal, daar begonnen we mee. Voor ieder belijdend lid, die onwaardig in zichzelf, zijn waardigheid in Jezus ziet en zich tevoren recht beproefd heeft. Voor alle ware gelovigen die zichzelf beproefd hebben.

Amen